

התפטרות בדין פיטורים

התפטרות בדין פיטורים הינה התפטרות בנסיבות מסוימות אשר נחשבת כפיטורים מבחינת החוק, דבר אשר מקנה לעובד שהתפטר בנסיבות אלו את הזכות לקבל פיצויי פיטורים, וכן את יתר הזכויות שלהן זכאי לפי הדין עובד שפוטר.

כלל, חוק פיצויי פיטורים מקנה את הזכות לקבלת פיצויי פיטורים לעובד שפוטר מעבודתו על ידי מעסיקו, להבדיל מעובד שהתפטר ממנה מיזמתו שלו (למעט במקרה שבו נערך לגביו הסדר לפי סעיף 14 לחוק).

עם זאת, ובהתאם למדיניות דיני העבודה בארץ, הדוגלת בהגנת זכויות העובדים, החוק גם מכיר בשורה של מקרים ספציפיים שבהם עובד שהתפטר מעבודתו בשל נסיבות מסוימות, שלכאורה אילצו אותו להתפטר בעל כורחו, יזכר כעובד שפוטר, כך שיהיה זכאי לקבלת פיצויי פיטורים (בתנאי שעבד לפחות שנה אחת במקום עבודתו), ויתר הזכויות שמגיעות לפי הדין לעובד שפוטר.

כדי לקבל את ההכרה של התפטרות בדין פיטורים, על העובד לפרט במסגרת מכתב ההתפטרות שלו (שאותו עליו להגיש למעסיקו כמו כל עובד שמתפטר, ובכפוף לתקופת ההודעה המוקדמת שחלה עליו לפי החוק – ככל והדבר אפשרי), את הסיבה שבגינה הוא מתפטר, ואשר מקנה לו את הזכות להתפטר בגינה ולהיחשב כמפוטר לפי החוק, ולצרף למכתב את המסמכים שמוכיחים את קיומה, ככל שישנם כאלו.

יודגש שעל העובד מוטל הנטל להוכיח שהוא אכן מתפטר בשל אותן נסיבות, ולא בשל סיבות אחרות שאינן קשורות להן. כלומר, עליו להוכיח קיומו של קשר סיבתי בין הנסיבות המפורטות בחוק לבין התפטרותו.

להלן פירוט הנסיבות העיקריות שהתפטרות בגין נחשבת כפיטורים לפי החוק:

חל"ת

במצב הנוכחי, כשרוב המשק חזר לעבודה מלאה, עובד בחל"ת יכול לדרוש מהמעסיק שלו שיחזיר אותו לעבודה, ולהבהיר שבמידה ולא יעשה זאת, זו הרעת תנאים ובכוונתו 'להתפטר בדין מפוטר'. המשמעות היא, שבמידה והמעסיק לא יחזיר אותו לעבודה הוא יוכל להתפטר אבל עדיין לקבל את פיצויי הפיטורים. חשוב להגיד שגם אם המעסיק דורש מהעובד לחזור לעבודה בתנאים פחותים מאלו שהיו לו קודם לתקופת הקורונה, גם זו עשויה להיות עילה להתפטרות בדין מפוטר. **התפטרות בדין מפוטר לא שוללת זכאות לקצבאות, בין אם לאבטלה ובין להבטחת הכנסה. זאת בניגוד להתפטרות שהיא לא מכורח נסיבות מוצדקות בדין, שעשויה להשהות זכאות לקצבת אבטלה ל-90 יום**

התפטרות עקב מצב בריאותי לקוי

סעיף 6 לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד את האפשרות להתפטר מעבודתו בדין מפוטר עקב מצב בריאות לקוי שלו או של בן משפחתו, ובתנאי שהמצאים הרפואיים, תנאי העבודה, ויתר נסיבות העניין, מהווים סיבה מספקת להתפטרות.

ההגדרה של "בן משפחה" לעניין סעיף זה הינה רחבה למדי, וכוללת בן זוג, לרבות ידוע בציבור, ילד, לרבות מאומץ או חורג, הורה, נכד, סב או הורה של בן זוג הגר עמו ועיקר כלכלתו עליו.

לפי הפסיקה, אין די במצב הבריאות הלקוי כדי להוות גורם סיבתי להתפטרות, אלא שיש להוכיח שאותו גורם אכן מונע את המשך עבודתו. בנוסף, עובד שמתפטר עקב מצב בריאות לקוי שלו או של בן משפחתו, צריך להודיע למעסיק על סיבת ההתפטרות עם התפטרותו, וזאת כדי לאפשר למעסיק להציע תנאי עבודה מתאימים, ולהשפיע על "שאר הנסיבות", כך שלא תהיה לעובד סיבה מספקת להתפטרות.

בניגוד למקובל לחשוב, האישורים הרפואיים שיש לצרף במקרה כזה, אינם של רופא תעסוקתי אלא אישור של רופא משפחה בהתאם לפסיקה יהיה מספיק.

התפטרות של הורה לצורך טיפול בילד

סעיף 7 לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובדת את האפשרות להתפטר מעבודתה בדין מפוטרת כדי לטפל בילד, וזאת בתנאי שהיא התפטרה תוך 9 חודשים מהיום שבו היא ילדה, או מהיום שבו היא קיבלה את הילד לטיפול, וזאת כאם מאמצת (בתנאי שהילד מתחת לגיל 13) או כמשפחת אומנה (בתנאי שהילד אינו מעל גיל 10), או שהיא קיבלה את הילד למשמורת מאם פונדקאית.

גם עובד זכאי להתפטר בדין מפוטר כדי לטפל בילד, וזאת בכפוף לקיום אחד התנאים הבאים:

1. בת הזוג של העובד הועסקה כעובדת במשך לפחות 6 חודשים רצופים לפני יום התפטרותו.
2. הילד נמצא בהחזקתו או טיפולו הבלעדיים של העובד, עקב נכות או מחלה של בת זוגו.
3. בת זוגו של העובד הייתה עובדת עצמאית במשך לפחות 12 חודשים רצופים לפני יום הלידה או קבלת הילד לאימוץ/אומנה/משמורת, ולא הפסיקה את עיסוקה לצורך טיפול בילד.

לפי הפסיקה, על העובדת להוכיח שהיא אכן התפטרה כדי לטפל בילד, ולא בגלל סיבה אחרת. עם זאת, העובדת תיחשב כמפוטרת גם במקרה שבו היא התפטרה ממקום עבודתה הקודם על מנת לטפל בילד שלה, אך היא מצאה עבודה אחרת שמאפשרת לה שהות יותר ממושכת ומשמעותית עם הילד. מדובר, למשל, במקרים שבו מקום העבודה החדשה הינו קרוב יותר למקום מגוריה של העובדת, או שהיקף שעות העבודה במקום העבודה החדש הינו קצר יותר מהיקף שעות העבודה שהיה לעובדת במקום העבודה שממנו התפטרה. במקרה של התפטרות לצורך טיפול בילד, אין ההורה נדרש להעניק הודעה מוקדמת למעסיק.

התפטרות עקב שהייה במקלט לנשים מוכות

סעיף 7א לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובדת שסובלת מאלימות, ואשר שהתה במקלט לנשים מוכות באישור לשכת הסעד ומשרד העבודה והרווחה, במשך לפחות 60 יום לפני התפטרותה, את הזכות להתפטר בדין מפוטרת.

התפטרות בעקבות מעבר למקום מגורים חדש

סעיף 8 לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד שעבר למקום מגורים חדש בשל נסיבות מסויימות את האפשרות להתפטר מעבודתו בדין מפוטר.

מדובר, למשל, במקרה בו העובד התחתן ובעקבות זאת עבר לישוב ישראלי שבו גר בן זוגו, וזאת בתנאי שהמרחק בין מקום המגורים החדש של העובד לבין מקום המגורים הקודם שלו הוא לפחות 40 ק"מ, וכן בתנאי שמקום המגורים החדש רחוק יותר ממקום עבודתו מאשר מקום המגורים הקודם שלו. או למשל במקרה שבו העובד עבר מישוב שאינו חקלאי לישוב חקלאי, או מישוב שאינו באיזור פיתוח לישוב באיזור פיתוח, וזאת בתנאי שהעובד יגור לפחות 6 חודשים ביישוב החדש שאליו הוא עבר.

לא כל מעבר למקום מגורים חדש מאפשר התפטרות בדין מפוטר ולכן, חשוב לבדוק את הוראות החוק לפני שמחליטים באופן חד צדדי להתפטר במצב שכזה.

התפטרות עקב הרעת תנאים מוחשית

סעיף 11(א) לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד את האפשרות להתפטר מעבודתו בדין מפוטר, במקרה שבו הוא התפטר עקב הרעה מוחשית בתנאי עבודתו, או עקב נסיבות אחרות שביחסי עבודה לגבי אותו עובד שבהן אין לדרוש ממנו כי ימשיך בעבודה.

הרעת התנאים המוחשית משמשת כאחת העילות היותר נפוצות להתפטרות בדין פיטורים. לפי הפסיקה, על מנת שטענת הרעת התנאים המוחשית תתקבל, על העובד לעמוד במספר תנאים:

1. ראשית, עליו להוכיח שאכן מדובר בהרעת תנאים מוחשית, וזאת בהתבסס על עובדות אובייקטיביות, להבדיל מתחושות סובייקטיביות שלו. מדובר, למשל, במקרים של הפחתת שכר, פיגור בתשלום השכר, התייחסות מבזה ומשפילה על המעסיק כלפי העובד, וכיו"ב. כן הרעת תנאים יכולה להיות פגיעה בדרגה, לדוגמא, אם עובד הינו מנהל, ולמחרת הופכים אותו לעובד זוטא, אולם לא משנים את תנאי שכרו, יתכן ועדיין המקרה יוקר כהרעת תנאים.
2. שנית, עליו להוכיח שהוא התפטר בשל אותה הרעת תנאים מוחשית, ולא בשל סיבה אחרת. כלומר, עליו להוכיח קיומו של קשר סיבתי בין הרעת התנאים המוחשית להתפטרותו.
3. שלישית, עליו להוכיח שהוא נתן למעסיק שלו לפני התפטרותו התראה והזדמנות לתקן את הרעת התנאים, והמעסיק לא תיקן אותם. כמו כן על העובד להתריע בפני המעסיק תוך זמן סביר לאחר הרעת תנאיו, אחרת הוא יהיה עלול להיחשב כמי שהסכים לכך. יחד עם זאת, העובד יהיה פטור ממתן התראה כאמור במקרה שבו היה ברור שהמעסיק אינו מתכוון בכל מקרה לתקן את ההרעה המוחשית או במקרה שבו תנאי העבודה של העובד היו נחותים במידה ניכרת מתנאי העבודה לפי החוק.

במקרה של התפטרות בשל הרעת תנאים מוחשית, בהחלט יכול להיות, שהעובד לא ידרש להעניק למעסיק הודעה מוקדמת, וזאת בשל ההנחה שאין לחייב עובד להמשיך לעבוד במקום שתנאיו מורעים.

התפטרות עקב אי חידוש חוזה עבודה זמני

סעיף 9 לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד זמני את האפשרות להתפטר מעבודתו בדין מפוטר, במקרה שבו הוא הועסק בחוזה למשך תקופה זמנית, והתקופה הזמנית הסתיימה, למעט במקרה בו המעסיק הציע לו לחדש את החוזה לפחות 3 חודשים לפני סיום התקופה, והעובד סירב לכך.

עם זאת, לפי הפסיקה, הצעת המעסיק לחידוש תנאי החוזה צריכה להיות בעלת תנאים זהים או משופרים לחוזה המקורי, כך שרק במקרה בו העובד יסרב להצעה כזו, הוא לא ייחשב כמי שפוטר.

התפטרות של עובד עונתי

סעיף 11(ב) לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד עונתי את האפשרות להתפטר מעבודתו בדין מפוטר, בתנאי שהוא התפטר לפחות שלוש עונות רצופות באותו מקום עבודה, ומאחר שלא הובטחה לו עבודה רצופה באותו מקום עבודה.

התפטרות לאחר הגעה לגיל פרישה

סעיף 11 סעיף 11(ה) לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד שנשאר לעבוד במקום עבודתו גם לאחר שהוא כבר הגיע לגיל פרישה לפי החוק, והתפטר לאחר מכן, את האפשרות להתפטר מעבודתו בדין מפוטר. באופן כללי, גיל הפרישה הינו 67 שנים לגברים ו-62 שנים לנשים, אם כי זה תלוי גם בשנת הלידה.

התפטרות כדי להתגייס לצה"ל/שירות לאומי

סעיף 11(ג) לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד שהתפטר על מנת להתגייס לשירות סדיר בצה"ל/שירות לאומי/שירות אזרחי/שירות למטרה ציבורית או לאומית, את המעמד של עובד שפוטר.

התפטרות כדי להתגייס למשטרה/שב"ס

סעיף 11א לחוק פיצויי פיטורים מקנה לעובד שהתפטר על מנת להתגייס למשטרה או לשירות בתי הסוהר (שב"ס) את המעמד של עובד שפוטר, אך זאת בכפוף לאחד התנאים הבאים:

1. העובד שירת במשטרה או בשב"ס לפחות ששה חודשים.
2. שירותו במשטרה או בשב"ס נפסק עקב אחת העילות שמזכות בפיצויי פיטורים לפי החוק.
3. שירותו במשטרה או בשב"ס נפסק מכיוון שנמצא בלתי מתאים לשירות, ובתנאי שהשירות לא נפסק עקב נסיבות שלא היו מזכות אותו בפיצויי פרישה מהמשטרה או מהשב"ס.

מקורות: [פורטל עו"ד Law](#),

[עיתון דבר, יוני 2020](#)